

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST

OKTOBER – DECEMBER 2020

DOOR | DENIS BOUGET en BART VANHERCKE

| Onderzoekscentrum Sociaal Europa (OSE)

DE HEROPFLAKKERING OF DE TWEDE GOLF VAN DE PANDEMIE EN HET BEGIN VAN DE VACCINATIE¹

Vanaf 4 september 2020 is Spanje het eerste Europese land dat getroffen wordt door een heropflakking, de zogenaamde “tweede golf” van de COVID-19-pandemie. Eind oktober 2020 wordt Europa opnieuw het zwaarst getroffen continent, wat opnieuw een impact heeft op de gezondheidszorgsystemen. Geleidelijk aan worden weer nationale of lokale lockdownmaatregelen ingevoerd.

Op 21 december 2020 geeft de Europese Commissie een voorwaardelijke goedkeuring voor het in de handel brengen van het eerste COVID-19-vaccin ontwikkeld door BioNTech en Pfizer, een vaccin dat door het Europees Geneesmiddelenagentschap veilig en doeltreffend wordt geacht.²

1. ALGEMEEN BELEID VAN DE EUROPESE UNIE

Hoewel de strijd tegen de pandemie de gezondheidsdiensten van de Europese landen mobiliseert, staan het herstelplan en het plan voor een rechtvaardige transitie centraal in de initiatieven van de Europese instellingen. Twee andere belangrijke onderwerpen blijven op de politieke agenda staan: enerzijds het onvoltooide Brexit-proces en anderzijds de niet-naleving van de rechtsstaat door verschillende lidstaten (in het bijzonder Hongarije en Polen), wat de besluitvormingsprocessen bemoeilijkt, ondanks de tussenkomst van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ-EU).

1.1. BREXIT

Eind 2020 moet in principe het einde betekenen van de overgangperiode van het scheidingsproces tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie, en moet leiden tot een handelsakkoord tussen beide. De onderhandelingen over dit akkoord verlopen

(1) Voor een volledig overzicht van de Europese maatregelen in reactie op de COVID-19-pandemie, zie: Fronteddu, B. en Bouget, D., Chronologie: het antwoord van de Europese Unie op de eerste golf van de COVID-19-pandemie. Januari-augustus 2020, *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, editie 1/2020.

(2) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2466.

echter moeizaam en leiden pas op 24 december 2020 tot een compromis.³ Het moet voorlopig worden toegepast vanaf 1 januari 2021, de datum waarop het Verenigd Koninkrijk de douane-unie en de interne markt verlaat.

Dit handels- en samenwerkingsakkoord voorziet in preferentiële regelingen op vele gebieden (goederen en diensten). Het is gebaseerd op bepalingen die gelijke concurrentievoorwaarden en eerbiediging van de grondrechten waarborgen. Het bevat ook de coördinatie van de sociale zekerheid. Hoewel het niet overeenkomt met het vroegere niveau van economische integratie, gaat het verder dan de traditionele vrijhandelsakkoorden.⁴

1.2. HET FONDS VOOR EEN RECHTVAARDIGE TRANSITIE

In het Europees Parlement komt de commissie regionale ontwikkeling (REGI), ondanks de sterke tegenstand van een minderheid van parlementsleden, op 9 november 2020 tot een compromis over de opname van gas in het Fonds voor een rechtvaardige transitie, met strikte omkaderingsvoorwaarden.

Op 16 december 2020 keuren de ambassadeurs bij de EU het politiek akkoord tussen het voorzitterschap van de EU en het Europees Parlement goed voor de oprichting van een Fonds voor een rechtvaardige transitie van 17,5 miljard EUR. De doelstelling van de EU tegen 2030 is een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met 55% en het bereiken van een klimaatneutrale economie tegen 2050.⁵ Het Fonds is speciaal bestemd voor regio's die de productie en het gebruik van steenkool, bruinkool, turf en bitumineuze schalie geleidelijk moeten afbouwen of hun koolstofintensieve industrieën moeten omvormen.⁶ Dit akkoord wordt gevolgd door een resolutie van het Europees Parlement die op 17 december 2020 wordt gestemd (380 voor, 219 tegen, 97 onthoudingen) over het rapport *Een sterk sociaal Europa voor rechtvaardige transities* (2020/2084(INI)).⁷

(3) Handels- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK: bescherming van de Europese belangen, zorgen voor eerlijke mededinging en voortzetting van de samenwerking op gebieden van wederzijds belang. Persbericht, 24 december 2020, Brussel, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2531.

(4) https://ec.europa.eu/info/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement_nl.

(5) 16 december 2020, Fonds voor een rechtvaardige transitie: de Raad keurt een politiek akkoord met het Parlement goed. De ambassadeurs bij de EU hebben hun fiat gegeven voor het voorlopige politieke akkoord dat het Duitse voorzitterschap van de Raad en het Europees Parlement hebben bereikt over het nieuwe Fonds voor een rechtvaardige transitie, goed voor 17,5 miljard EUR. Om de uitstoot van broeikasgassen in de EU tegen 2030 met 55% te verminderen en in 2050 een klimaatneutrale economie te hebben, zullen in sommige gebieden herstructureringen nodig zijn.

(6) <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/12/16/just-transition-fund-council-endorses-the-political-deal-with-the-parliament/>.

(7) Resolutie van het Europees Parlement van 17 december 2020 over een sterk sociaal Europa voor rechtvaardige transities (2020/2084(INI)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0371_NL.html.

1.3. DE EUROPESE CENTRALE BANK

Op 10 december 2020 beslist de Europese Centrale Bank (ECB) over een herijking van de monetaire beleidsinstrumenten. In het licht van de nieuwe problemen als gevolg van de tweede golf van de pandemie in Europa en in afwachting van de effecten van de toekomstige vaccinatiecampagne beslist de ECB om de massale aankoop van vooral publieke activa op te trekken tot 500 miljard EUR en deze te verlengen tot 31 maart 2021.

1.4. RECHTSSTAAT IN DE EUROPESE UNIE

Op 27 oktober 2020 neemt de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) in het Europees Parlement een resolutie aan om de regeringen te waarschuwen: het restrictieve beleid (verkeer, avondklok, enz.) dat werd gevoerd in naam van de strijd tegen de verspreiding van de pandemie dreigt een instrument te worden om de vrijheden te verminderen (bijvoorbeeld wijziging van de kiescodes en beperkingen van het verkeer tussen landen) of discriminaties van sociale groepen (Roma, LHBTI⁸) te rechtvaardigen.

Bovendien hebben de beslissingen over de rechtsstaat in het bijzonder betrekking op Polen (onafhankelijkheid van de nationale rechterlijke macht en het lokale beleid om LHBTI te verbieden), dat artikel 7 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) niet naleeft. Als tegenreactie beslissen Polen en Hongarije op 16 november 2020 om de goedkeuring van de teksten over het meerjarig financieel kader 2021-2027 van de Europese Unie te blokkeren.

1.5. VERKIEZINGEN IN DE VERENIGDE STATEN

Op 3 november 2020 worden met de verkiezingen in de Verenigde Staten alle zetels in het Huis van Afgevaardigden vernieuwd, 35 zetels (op 100) in de Amerikaanse Senaat, de gouverneurs van de Amerikaanse staten en andere lokale posten. Deze verkiezingen gaan gepaard met tal van referenda in de staten. Uiteindelijk wordt de kandidaat van de Democratische partij, Joe Biden (tegenstander van aftredend president Donald Trump), de nieuwe president van de Verenigde Staten, met Kamala Harris als vicepresident.

Donald Trump betwist dit resultaat en acht tegen alle bewijs in dat hem de overwinning is gestolen (*Stop the steal*) door massale fraude bij het gebruik van stemmen per brief. Er ontstaat dan een periode van onzekerheid over de geldigheid van de resultaten (hertellingen, gerechtelijke beroepen, betogingen, enz.), des te meer daar de indiensttreding van de nieuwe president traditioneel pas in de volgende maand januari kan plaatsvinden.

(8) LHBTI: lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender en intersekse.

2.2. EEN BILLIJK EUROPEES MINIMUMLOON

Op 28 oktober 2020¹² stelt de Europese Commissie een richtlijn voor een eerlijk minimumloon in Europa voor, maar die mag geen afbreuk doen aan de bevoegdheden van de lidstaten en de nationale sociale partners.

In dit verband stelt zij in de eerste plaats een systeem voor van adequate nationale minimumlonen, wettelijk vastgelegd of door collectieve arbeidsovereenkomsten, en niet één Europees minimumloon. In de tweede plaats worden alle landen aangespoord om collectieve onderhandelingen over loonvorming te voeren. Ten derde worden in de landen met wettelijke nationale minima de overheden verzocht om indicatieve referentiewaarden te gebruiken bij de beoordeling van de geschiktheid van de wettelijke minimumlonen, zoals deze die internationaal gangbaar zijn.¹³ Ten slotte stelt zij een non-regressieclausule voor die de regeringen verhindert om de bedragen van de minima te verlagen (bijvoorbeeld op grond van de COVID-19-crisis).

Ondanks verschillende werkvergaderingen van de betrokken nationale ministers blijven er drie landen sterk tegen gekant: enerzijds Denemarken en Zweden (de richtlijn zou een belemmering vormen voor het beginsel van onderhandeling tussen de sociale partners) en anderzijds Hongarije. Bovendien eisen verschillende landen verduidelijking van de wetgevende kracht van een dergelijke richtlijn, gezien de nationale bevoegdheden op dit gebied.

2.3. HET SURE-INSTRUMENT

Op 7 oktober 2020 heeft de Europese Commissie, met het oog op de tenuitvoerlegging van het instrument SURE¹⁴, aangekondigd dat zij een kader voor sociale obligaties zou vaststellen (*Social Bond Framework*), als financieel instrument¹⁵ om beleggers te garanderen dat deze fondsen gericht zijn op sociale doelstellingen van de begunstigde lidstaten. Op 21 oktober verstrekt zij een eerste schijf van 17 miljard EUR.¹⁶ Op 11 november 2020 kondigt de Commissie een tweede uitgifte van sociale obligaties aan, met succes.

Vanaf eind oktober 2020 vragen verschillende lidstaten fondsen aan (Spanje, Hongarije, Italië, Polen). Op 1 december 2020 komen daar nog België, Portugal en Slowakije bij.

(12) De sociale markeconomie van de EU bevorderen: toereikende minimumlonen voor werknemers in alle lidstaten, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_1968, Persbericht 28 oktober 2020.

(13) De verwijzing naar 60% van het mediane loon wordt geschrapt, maar drie vergelijkingsmodaliteiten worden vermeld in de nota: de Kaitz-index die het minimumloon vergelijkt met het mediane loon of het gemiddelde loon; de “behoorlijke levensstandaard zoals gedefinieerd door de Raad van Europa vergelijkt het nettominimumloon met het gemiddelde nettoloon”; vergelijking “tussen het minimumloon en het armoederisicopercentage”.

(14) Het Europese instrument SURE (Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency) dat in april 2020 in het leven is geroepen, heeft tot doel banen en werknemers die door de COVID-19-epidemie zijn getroffen, te ondersteunen, met name via nationale maatregelen voor werktijdverkortings.

(15) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_1808.

(16) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_1808.

Het Europees Verbond van Vakverenigingen stelt echter op 14 december 2020¹⁷ vast dat ten minste zeven lidstaten zelfstandigen geheel of gedeeltelijk hebben uitgesloten van het voordeel van SURE: Duitsland, Bulgarije, Kroatië, Cyprus, Spanje, Hongarije en Italië.¹⁸

2.4. GEZONDHEID OP HET WERK

Op 12 oktober 2020 lanceren de Europese Commissie en het Europees Agentschap voor gezondheid en veiligheid op het werk een sensibiliseringscampagne om mucoviscidose te bestrijden.¹⁹ Op 7 december 2020 start de Europese Commissie een openbare raadpleging over gezondheid en veiligheid op het werk, waarvan de resultaten in 2021 verwacht worden.²⁰

2.5. JONGERENGARANTIE

Op 8 oktober 2020 keurt het Europees Parlement met een zeer grote meerderheid (577 stemmen voor, 77 tegen en 43 onthoudingen) een resolutie goed²¹ om de toepassing van de jongerengarantie verplicht te maken in de lidstaten, de leeftijdsriteria uit te breiden tot 29 jaar en de stagevergoeding verplicht te maken²².

Op 30 oktober 2020 neemt de Raad van de Europese Unie met eenparigheid van stemmen een aanbeveling aan om de jongerengarantie te actualiseren, met als titel “Brug naar banen – Versterking van de jongerengarantie”. Onder de nieuwe bepalingen kunnen jongeren een baan, opleiding, stage of leertijd aangeboden krijgen binnen vier maanden na het verlies van hun baan of het verlaten van het formele onderwijs.^{23 24}

2.6. DISCRIMINATIE – INCLUSIE – GELIJKHEID

Verschillende aandachtspunten nemen een prominente plaats in bij het genderbeleid van de EU: geweld tegen vrouwen (vrouwenmoord, verkrachting, seksueel misbruik), lokale of nationale repressieve maatregelen tegen LHBTI, alsook toenemende

(17) <https://www.etuc.org/en/pressrelease/self-employed-excluded-job-support-schemes-6-member-states>, 14 december 2020.

(18) Deze beslissingen komen er op een moment dat het project tot uitbreiding van de sociale bescherming tot iedereen (*Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*, nr. 3, 2019), in het bijzonder voor zelfstandigen, stilligt.

(19) <https://healthy-workplaces.eu/nl/get-involved/about-campaign>.

(20) https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12673-Gezondheid-en-veiligheid-op-het-werk-strategisch-EU-kader-2021-2027-_nl.

(21) Resolutie van het Europees Parlement van 8 oktober 2020 over de jongerengarantie (2020/2764(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0267_NL.html.

(22) EU-commissaris voor Werkgelegenheid Nicolas Smit heeft twijfels over de haalbaarheid van de verplichte stagevergoeding, omdat deze beslissing tot de bevoegdheid van de lidstaten behoort.

(23) De nieuwe jongerengarantie bevestigt dat de EU-lidstaten via nationale regelingen willen zorgen dat jongeren binnen 4 maanden nadat zij werkloos zijn geworden of het reguliere onderwijs hebben verlaten, een baan, opleiding, stage of leerplaats kunnen vinden.

(24) <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/10/30/reinforcing-the-youth-guarantee-the-council-adopts-a-recommendation-for-more-inclusive-measures-to-boost-youth-employment/>; <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11320-2020-INIT/nl/pdf>.

beperkingen op het toestaan van abortus. Twee lidstaten in het bijzonder, Hongarije en Polen, remmen de goedkeuring van beleid dat gendergelijkheid bevordert. Naast dit beleid zijn er verschillende EU-maatregelen die gericht zijn op de integratie van enerzijds de Roma-bevolking en anderzijds personen met een handicap.

2.6.1. Gender en economische gelijkheid

Om te protesteren tegen de niet-nagekomen beloften van de Europese Commissie op 4 november 2020 publiceert het Europees Verbond van Vakverenigingen (EVV)²⁵ een “modelvoorstel” voor een richtlijn inzake loontransparantie. Ze vraagt om een definitie van gelijk werk, de opstelling van een evaluatie van het werk en een genderneutrale classificatie van de beroepen, transparantie van de lonen en collectieve onderhandelingen over gelijke beloning. Op 2 december 2020 neemt de EU-Raad conclusies aan met als titel “De loonkloof tussen vrouwen en mannen aanpakken: waardering en verdeling van betaald werk en onbetaald zorgwerk”.²⁶ Het voorstel van de Commissie inzake gelijke beloning komt er niet in 2020: het wordt uitgesteld tot 2021.

Op 5 oktober 2020²⁷ vraagt het Europees Parlement om de onderhandelingen over de ontwerp-richtlijn betreffende de gelijkheid tussen mannen en vrouwen in de raden van bestuur van ondernemingen en organisaties te deblokkeren. Op 8 oktober 2020²⁸ vragen verschillende politieke partijen aan de voorzitter van de Europese Raad, Charles Michel, en aan Angela Merkel, voorzitter van de Raad van de Europese Unie, om vaart te zetten achter acties om de situatie te verbeteren. Het lijkt erop dat deze hervatting van de onderhandelingen niet heeft plaatsgevonden; de ontwerp-richtlijn “*women on boards*” blijft ongewijzigd.

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wijst dan weer op 18 november 2020 in een zaak over het aan de moeder toegekende extra zwangerschapsverlof (zaak C-463/19) eerst op het beginsel van gelijkheid tussen man en vrouw. Het Hof is echter van oordeel dat een bijkomend zwangerschaps- (of ouderschaps)verlof dat aan de moeder wordt toegekend, kan worden toegekend op voorwaarde dat wordt bewezen dat dit verlof wordt gemotiveerd door belangrijke biologische elementen of elementen van moederschap, relatie of bescherming van het kind door de moeder.²⁹

2.6.2. Gendergelijkheid in het externe optreden van de EU

Op 25 november 2020 presenteerden de Europese Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken een actieplan (*Gender III*) over gendergelijkheid en vrouwenemancipatie in het hele externe optreden van de

(25) <https://www.etuc.org/sites/default/files/press-release/file/2020-11/Model%20Proposal%20for%20a%20Directive%20on%20strengthening%20the%20principle%20of%20equal%20pay%20between%20women%20and%20men%20through%20pay%20transparency.pdf>.

(26) <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/12/02/tackling-the-gender-pay-gap-the-council-approves-conclusions/>.

(27) Bulletin quotidien Europe, nr. 12575, 7 oktober 2020.

(28) Bulletin quotidien Europe, nr. 12578, 10 oktober 2020.

(29) <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=DE5F0FE6C9E69F7FAE0C1F8BBB5F38B5?text=&docid=233871&pageIndex=0&doclang=NL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&id=14533935>.

EU³⁰: “de rechten van vrouwen en meisjes centraal stellen in het wereldwijde herstel”. Op basis van deze tekst stelt het voorzitterschap van de EU op 16 december 2020 conclusies voor aan de Raad, die het akkoord van 24 lidstaten ontvangt, maar op verzet stuit van drie landen: Bulgarije, Hongarije en Polen³¹, die vragen om zich te beperken tot de gelijkheid van mannen en vrouwen en zich verzetten tegen elke opname van LHBTI in de door de EU gefinancierde acties. Op hetzelfde moment, op 17 december 2020, stemt het Europees Parlement met een zeer grote meerderheid een resolutie over de noodzaak van een specifieke opleiding van de EU-Raad over gendergelijkheid (2020/2896(RSP)).³²

2.6.3. Geweld en femicide

Op 20 november 2020 vindt onder auspiciën van het Duitse EU-voorzitterschap de eerste informele bijeenkomst van de betrokken ministers over de bestrijding van geweld tegen vrouwen plaats. Er wordt beslist om een Europese *hotline* op te richten voor vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld, met nummer 116 016.

De Europese Commissie presenteert op 12 november 2020 de allereerste EU-strategie (2020-2025) voor de gelijkheid van lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender, non-binaire, interseksuele en queer-personen (LHBTIQ). Ze definieert een hele reeks gerichte acties, rond vier grote pijlers, die gericht zijn op het bestrijden van discriminatie, het garanderen van veiligheid, het opbouwen van inclusieve samenlevingen en het voeren van de strijd voor de gelijkheid van LHBTIQ-personen wereldwijd.³³ Veel leden van het Europees Parlement hebben deze tekst positief ontvangen. In Polen stelt het Poolse grondwettelijke hof op 22 oktober 2020 voor om de toegang van vrouwen tot abortus drastisch te beperken (alleen in geval van verkrachting, incest of dodelijk risico voor de moeder). Tegen deze beslissing stemt het Europees Parlement met een grote meerderheid (455 voor, 145 tegen en 71 onthoudingen) een resolutie³⁴ waarin deze beslissing van het Poolse hof wordt veroordeeld.

2.6.4. Bestrijding van discriminatie en integratie van de Roma

Op 7 november 2020 presenteert de Europese Commissie een nieuw tienjarig steunplan voor de Roma in de EU, een voorstel voor een aanbeveling van de Raad ter ondersteuning van de Roma in de EU. De nadruk ligt op zeven hoofdterreinen: gelijkheid, inclusie, participatie, onderwijs, werk, gezondheid, en huisvesting. Voor elk actieterrein stelt de Commissie nieuwe doelstellingen voor en doet zij aanbevelingen aan de lidstaten over de wijze waarop deze doelstellingen kunnen worden bereikt.

(30) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2184.

(31) <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/12/16/gender-action-plan-iii-presidency-issues-conclusions-welcoming-an-ambitious-agenda-for-gender-equality-and-women-s-empowerment-in-eu-external-action/>.

(32) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0379_NL.html.

(33) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2068.

(34) Resolutie van het Europees Parlement van 26 november 2020 over de feitelijke nietigverklaring van het recht op abortus in Polen, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0336_NL.html; 2020/2876(RSP).

Ze wijst ook op de noodzaak om “antiziganisme”, het racisme en de discriminatie tegenover zigeuners (Roma en Sinti-volkeren) te bestrijden.³⁵

2.6.5. Inclusie van personen met een handicap

Op 17 november 2020 vindt een Europese top over inclusie 2020 plaats, die leidt tot een Verklaring van de vertegenwoordigers van de belangen van personen met een handicap in de lidstaten van de EU met het oog op de ontwikkeling van een EU-actieprogramma (*Building an inclusive Europe together*)³⁶ voor het decennium. De belangrijkste thema's zijn de strategie van de Unie gedurende het decennium, de sociale bescherming, met name het minimuminkomen, de bescherming van personen met een handicap tegen geweld, de impact van COVID-19 in hun leven en het internationale optreden van de EU op dit gebied.

2.7. ARMOEDE – MINIMUMINKOMEN

Op 12 oktober 2020 neemt de EU-Raad conclusies aan over een betere bescherming van het minimuminkomen in de EU om armoede en sociale uitsluiting tijdens en na de COVID-19-pandemie te bestrijden. Hij vraagt de lidstaten “zich ervan te vergewissen dat hun nationale systemen in overeenstemming zijn met de aanbevelingen van de EU en de Internationale Arbeidsorganisatie en adequaat functioneren om de negatieve gevolgen van de COVID-19-crisis op te vangen” en wenst de lacunes in de bescherming van het minimuminkomen te dichten en de steun uit EU-fondsen, zoals het Europees Sociaal Fonds plus en het herstelinstrument *Next Generation EU* (NGEU), zo goed mogelijk te benutten.³⁷

2.8. COORDINATIE VAN DE SOCIALEZEKERHEIDSTELSLS

In het vierde kwartaal van 2020 wordt hard gewerkt aan de herziening van de verordening betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, die sinds ... 2019 aan de gang is. Maar liefst vier interinstitutionele vergaderingen van de Raad en het Europees Parlement tussen september en december 2020 leiden opnieuw tot een mislukking. Ondanks nieuwe voorstellen blijven er drie geschilpunten bestaan: de maximale duur van de export van werkloosheidsuitkeringen, de definitie van multi-activiteit en vooral de vrijstellingen van voorafgaande kennisgeving van de gedetacheerde werknemer. Dit is het grote struikelblok dat de mislukking verklaart van de onderhandelingen, die steeds meer op een eindeloze soap gaan lijken.

3. MILIEUBELEID

In het kader van het milieubeleid van de Europese Unie (programma van de Commissie, klimaatwet, enz.) hebben verscheidene beleidslijnen rechtstreeks betrekking op het welzijn, de hygiëne en de gezondheid van de burgers en de werknemers of

(35) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_1813.

(36) https://www.european-inclusion-summit.eu/SharedDocs/Downloads/Webs/EIS/EN/AS/Declaration-EIS-2020.pdf?__blob=publicationFile&v=4.

(37) <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/10/12/strengthening-minimum-income-protection-in-the-covid-19-pandemic-and-beyond-council-adopts-conclusions/>.

werknemsters: het comfort van huisvesting en energie, de kwaliteit van water en vooral de kwaliteit van voedsel.

3.1. HUISVESTINGSBELEID

Op 14 oktober 2020 publiceert de Europese Commissie een strategisch document³⁸ over de renovatie van gebouwen in Europa. Het doel is de renovatie van gebouwen stimuleren met het oog op klimaatneutraliteit en herstel: het ten minste verdubbelen van de jaarlijkse energetische renovatiegraad van residentiële en niet-residentiële gebouwen tegen 2030 en het stimuleren van zware energierenovaties met hoge gezondheids- en milieunormen; het garanderen van een hoge luchtkwaliteit, een goed waterbeheer, rampenpreventie en bescherming tegen klimaatrisico's, het verwijderen en beschermen van schadelijke stoffen zoals asbest en radon, evenals brand- en aardbevingsveiligheid. Bovendien moet de gelijke toegang van de Europese bevolking, met inbegrip van personen met een handicap en ouderen, worden gewaarborgd.

Tegelijkertijd publiceert de Europese Commissie op 14 oktober 2020 een aanbeveling over energiearmoede³⁹ die de wil tot algemene concurrentie van energieproducenten en -distributeurs koppelt aan de noodzaak om de armste gezinnen te beschermen en hen toegang tot diensten te verzekeren. Zo vraagt de aanbeveling in de eerste plaats “om een systematische benadering te ontwikkelen van de liberalisering van de energiemarkten om de winsten ervan te delen met alle lagen van de maatschappij, in het bijzonder de lagen die ze het meest nodig hebben”. Ook wordt ervoor gepleit om de toewijzing van overheidsmiddelen, in het bijzonder van subsidies, te richten op “huishoudens met een laag inkomen in categorieën van begunstigden met zeer beperkte eigen middelen en beperkte toegang tot commerciële leningen”.

Op 24 november 2020 stemt het Europees Parlement⁴⁰ een resolutie waarin de Commissie wordt verzocht krachtadigere maatregelen te nemen om de lidstaten te helpen om van de vermindering en uitroeiing van dakloosheid een prioriteit te maken, in het kader van het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten en in overeenstemming met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen⁴¹ van de Verenigde Naties.

(38) Europese Commissie, Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, *Een renovatiegolf voor Europa – groenere gebouwen, meer banen, hogere levenskwaliteit*, {SWD(2020) 550 final}, Brussel, 14 oktober 2020, COM(2020) 662 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0662&from=NL>.

(39) Aanbeveling (EU) 2020/1563 van de Commissie van 14 oktober 2020 over energiearmoede, *Publicatieblad van de Europese Unie*, 27 oktober 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020H1563&from=FR>.

(40) Resolutie van het Europees Parlement van 24 november 2020 over het aanpakken van dakloosheid in de Europese Unie, 2020/2802(RSP)) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0314_NL.html.

(41) Sustainable Development Goals (SDG).

3.2. DE WATERKWALITEIT

Op 15 december 2020 stemt het Europees Parlement over de herziene drinkwaterrichtlijn.⁴² De nieuwe richtlijn garandeert een veiligere toegang tot drinkwater voor alle Europeanen. Tegelijkertijd garandeert hij de hoogste normen voor drinkwater ter wereld, in overeenstemming met de ambitie van “nul-vervuiling” voor een milieu zonder giftige stoffen. Deze nieuwe tekst is gedeeltelijk een antwoord op het Europese burgerinitiatief “Right2water” dat in 2013 werd gelanceerd.

3.3. DE KWALITEIT VAN VOEDSEL

Op 9 oktober 2020 publiceert de Europese Commissie het rapport⁴³ van het Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF)⁴⁴ 2019, over het toezicht op de voedselveiligheid en de gezondheid van de burgers. De gegevens over kennisgevingen van de EU-landen worden geanalyseerd en gerapporteerd per land, type voedsel en type gevaar.

Op 6 november 2020 richten verschillende ngo’s en *PAN Europe* een brief tot de ondervoorzitter en een aantal betrokken commissarissen met het verzoek om de export van pesticiden die gevaarlijk zijn voor de gezondheid stop te zetten.⁴⁵

Op 30 november 2020 laat de Health and Environment Alliance (HEAL) weten dat van de meer dan 12.000 chemische stoffen in contact met levensmiddelen die zijn opgenomen in een databank, ten minste een kwart geen informatie bevat over de toxiciteit ervan. Minstens 600 producten hebben eigenschappen die een groot gevaar vormen in voeding.⁴⁶

Op 2 december 2020 herhaalt de Europese ombudsvrouw Emily O’Reilly haar kritiek op de methoden en procedures van de Europese Commissie voor het verlenen van vergunningen voor het in de handel brengen van werkzame stoffen die in pesticiden worden gebruikt. Ze vraagt om meer transparantie, striktheid en verduidelijking en herinnert aan het voorzorgsbeginsel. Ze herinnert eraan dat de voorzitter van de Commissie zich ertoe verbonden heeft om het gebruik van pesticiden vóór 2030 met 50% te verminderen.⁴⁷ In het kader van de actie “van boer tot vork” beslist de Europese Commissie op 14 december 2020 om het op de markt brengen van een zeer giftig product mancozeb⁴⁸, een actief bestanddeel van pesticiden, niet langer toe te staan. Deze beslissing is gebaseerd op de conclusies van een analyse van de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid.

(42) Richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water (herschikking), *Publicatieblad van de Europese Unie*, 23 december 2020, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2417.

(43) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2c5c7729-0c31-11eb-bc07-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-174742448>.

(44) RASFF website: https://ec.europa.eu/food/safety/rasff-food-and-feed-safety-alerts_en.

(45) https://www.pan-europe.info/sites/pan-europe.info/files/public/resources/other/Open%20Letter_Double%20standards%20Final_05112020.pdf.

(46) <https://www.foodpackagingforum.org/news/fpf-publishes-food-contact-chemicals-database>.

(47) *Bulletin quotidien Europe*, nr. 12614, 3 december 2020.

(48) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_20_2414.

Op 17 december 2020 neemt het Europees Parlement met een zeer grote meerderheid een reeks resoluties aan die zich verzetten tegen de toelating of hernieuwing van een vergunning voor het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde planten en producten die deze planten bevatten (in het bijzonder maïs).⁴⁹

3.4. DE LUCHTKWALITEIT

Wat de luchtkwaliteit betreft, daagt de Europese Commissie Frankrijk op 30 oktober 2020 opnieuw voor het Hof van Justitie van de Europese Unie wegens niet-naleving van zijn verplichting om de burgers te beschermen tegen slechte luchtkwaliteit (fijnstof en stikstofdioxide), in het bijzonder in Parijs, waar de grenswaarden ruimschoots worden overschreden.⁵⁰ Op 3 december 2020 worden twee andere lidstaten vervolgd: Griekenland⁵¹ (in het bijzonder Thessaloniki) wegens slechte luchtkwaliteit en Bulgarije wegens niet-naleving van een eerder arrest.⁵²

(Vertaling)

(49) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-12-17-TOC_NL.html.

(50) In zijn jaarverslag noteert het Europees Milieuagentschap een verbetering van de luchtkwaliteit (daling van het aantal vroegtijdige sterfgevallen bij pasgeborenen), maar over het algemeen zijn er veel lidstaten waar de verontreiniging boven de normen ligt. Europees Milieuagentschap, 2020, Air quality in Europe — 2020 rapport nr. 09/2020, Brussel, EER.

(51) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2151.

(52) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/nl/ip_20_2150.

INHOUDSTAFEL

EUROPEES DIGEST – INTERNATIONAAL DIGEST OKTOBER – DECEMBER 2020

DE HEROPFLAKKERING OF DE TWEDE GOLF VAN DE PANDEMIE EN HET BEGIN VAN DE VACCINATIE		707
<hr/>		
1.	ALGEMEEN BELEID VAN DE EUROPESE UNIE	707
1.1.	BREXIT	707
1.2.	HET FONDS VOOR EEN RECHTVAARDIGE TRANSITIE	708
1.3.	DE EUROPESE CENTRALE BANK	709
1.4.	RECHTSSTAAT IN DE EUROPESE UNIE	709
1.5.	VERKIEZINGEN IN DE VERENIGDE STATEN	709
2.	SOCIAAL BELEID VAN DE EUROPESE UNIE	710
2.1.	DETACHERING VAN WERKNEMERS EN WERKNEEMSTERS	710
2.2.	EEN BILJJK EUROPEES MINIMUMLOON	711
2.3.	HET SURE-INSTRUMENT	711
2.4.	GEZONDHEID OP HET WERK	712
2.5.	JONGERENGARANTIE	712
2.6.	DISCRIMINATIE – INCLUSIE – GEIJJKHEID	712
2.7.	ARMOEDE – MINIMUMINKOMEN	715
2.8.	COORDINATIE VAN DE SOCIALEZEKERHEIDSSTELSELS	715
3.	MILIEUBELEID	715
3.1.	HUISVESTINGSBELEID	716
3.2.	DE WATERKWALITEIT	717
3.3.	DE KWALITEIT VAN VOEDSEL	717
3.4.	DE LUCHTKWALITEIT	718